

Kereskedői Engedély

Megvan az édesapám kereskedői engedélye. 1939-ben állították ki, a szöveg pedig a következő: 'Kohn Jenő, született 1896. augusztus 10-én Sebes községben, engedélyt kap kiskereskedés és vegyes fűszerüzlet fenntartására saját hasznára, a 'Kohn Jenő' cégnév alatt, székhely Bél község (Nagyvárad, 1939)'.

Bélen vegyesboltot és szövetáru-kereskedést nyitottak. A bolt nagyon jól ment. Az elején Schwartz nagybácsi kezekedett értük, majd megkapták a fizetésből a részüket; 1940-ig sikerült megszabadulniuk az adósságoktól, és vettek Aradon egy házat. Az elején albérlők laktak a házban, majd az evakuálás idején államosították [azaz az Antonescu-rezim elkobozta]. Édesapám nagyon jól haladt, mert nagyon sokat dolgozott. Emlékszem, akkoriban a parasztok hajnali négy-öt órakor mentek ki a mezőre, és nem zavartatták magukat, ilyen korán is bezörgettek az ablakon, ha cukorra vagy kenyérre vagy cigarettára volt szükségük. Édesapám még egy doboz cigaretta miatt is felkelt, és kiszolgálta őket -- sokszor akár pénz nélkül is. A vásárlókért harc folyt, és ez aztán megtérült, mert anyagi szempontból valóban sikeres lett. Tizennégy év során haladtak, talpra álltak, és szert tettek olyan értékekre, amelyek aztán segítették őket a megélhetésben, az 1940-es években. 1944-ben következtek az eltiltások, és édesapámnak negyedévenként hosszabbítania kellett a kereskedelmi engedélyét.

Miután az evakuálásból visszatértek Béltre, a szüleim újból kereskedelemmel foglalkoztak -- 1946-ig vagy 1947-ig volt nyitva a boltjuk. Zsidóknál laktak, mert Bélen nem volt házuk [Korábban, az evakuálás előtt nem saját, hanem bérelt házban laktak. -- A szerk.]. Édesapám felújította a kereskedelmi kapcsolatait az aradi kereskedőkkel, és Aradra járt áruért. A beszerzés nagyon

nehézkés volt: el kellett jönnie Aradra vonattal, majd el kellett szállítania az árut Béltre. Nem vett sok árut, mert nem volt pénze, már el volt szegényedve, emellett veszélyes is volt. Emlékszem, egyszer ellopták tőle az összes árut.

Úgyhogy miután visszakapták az aradi házukat, a szüleim is Aradra költöztek. De később eladtuk a házat. Itt már nem nyitottak boltot, a piacon árultak, a szerb piacon, édesapámnak volt ott egy bódéja. Szintén szövetet árult, a beszerzést pedig gyárakban vagy nagybani árusoktól ejtette meg. Mivel ez már 1948 után volt, már nem voltak magánüzletek, és édesapám munkát vállalt egy szövetáru-kereskedésben a központban, az evangélikus templommal szemben. Maradékokat árult, exportból megmaradt darabokat. 1960-ban már ott dolgozott; az áruforgalom szerint fizették, az eladások szerint. Aztán a főtéri üzletből más szövetáruboltba ment át, az Andrei Saguna utcába, ahonnan aztán nyugdíjba ment. Az a bolt annyira jól ment, hogy az emberek sorban álltak ott. Édesapám tudta, mit hozzon, sok ember jött faluról, és ügyesnek kellett lenned, hogy visszatartsd, amit a vásárlók kerestek.